

Hallintovaliokunta

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain kumoamisesta ja poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annetun lain kumoamisesta ja poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta (HE 217/2021 vp): Asia on saapunut hallintovaliokuntaan mietinnön antamista varten.

Asiantuntijat

Valiokunta on kuullut:

- finanssineuvos Janne Öberg, valtiovarainministeriö
- hallitusneuvos Riitta Aulanko, sisäministeriö
- poliisiylitarkastaja Niina Uskali, Poliisihallitus

Valiokunta on saanut kirjallisen lausunnon:

- oikeusministeriö
- Svenska Finlands folkting
- Suomen Kuntaliitto

Valiokunta on saanut ilmoituksen, ei lausuttavaa:

- Suomen Poliisijärjestöjen Liitto ry

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista. Samalla kumoutuisi valtion paikallishallinnon aluejaon perustana käytetty kihlakuntajako. Säädös on vanhentunut. Lakia ja kihlakuntajakoa ei enää yleisesti sovelleta valtion hallinnossa. Lain kumoamisen vuoksi ehdotetaan tehtäväksi välttämättömät muutokset poliisin hallinnosta annettuun lakiin. Poliisin hallinnosta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että poliisilaitosten toimialueet järjestettäisiin kihlakuntajaon sijasta siten, että poliisilaitoksen toimialueena olisi yksi tai useampi maakunta tai kunta. Toimialueet eivät muuttuisi nykyisestä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2022.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2022 vp

VALIOKUNNAN PERUSTELUT

Esityksessä ehdotetaan kumottavaksi laki valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista (126/1992). Samalla kumoutuu kihlakuntajako. Kihlakuntahallinto on lakkautettu 1.1.2008 voimaan tulleella lailla (1187/2007). Sitten viranomaiset ovat yksi kerrallaan irronneet myös kihlakuntajaosta. Maistraattien muodostettua yhdessä Väestörekisterikeskuksen kanssa valtakunnallisen Digi- ja väestötietoviraston vuoden 2020 alusta ja ulosottotoimen uudistuksen tultua voimaan 1.12.2020 on kumottavaksi ehdotetussa laissa säädetty kihlakuntajako perustana vain poliisin hallinnosta annetussa laissa (110/1992) tarkoitettujen poliisilaitosten toimialuejaossa ja rajavartiolaitoksesta annetussa valtioneuvoston asetuksessa (651/2005) säädettyssä raja- ja merivartiostojen toimialuejaossa. Muutoin valtion paikallishallinnon kehittämisen perusteista annettua lakia ei enää sovelleta valtionhallintoon. Laki on myös säädösteknisesti vanhentunut.

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi poliisin hallinnosta annetun lain (110/1992) 6 §:n 1 momenttia siten, että siitä poistetaan viittaukset kihlakuntiin. Paikallista poliisitoimea ei enää järjestettäisi kihlakunnittain vaan siten, että poliisilaitoksen toimialueena on yksi tai useampi maakunta tai kunta. Poliisilaitosten toimialueista ja poliisilaitoksen alueellisen yksikön toimialueesta säädettäisiin edelleen valtioneuvoston asetuksella. Poliisilaitoksen toimipisteiden sijaintipaikoista säädettäisiin jatkossa sisäministeriön asetuksella sisäministeriön päätöksen sijaan. Poliisilaitos vastaa edelleen poliisin tehtäviin liittyvien kansalaisten palvelujen tasapuolisesta saatavuudesta ja laadusta toimialueellaan. Laissa olevia poliisilaitosten alueellisia yksiköitä koskevia säännöksiä ei myöskään ehdoteta muutettavaksi.

Poliisin hallinnosta annetun lain 6 §:n 2 momentissa sana "kihlakunta" ehdotetaan korvattavaksi sanalla "kunta" ja samalla sanajärjestyksestä momentin ensimmäisessä virkkeessä muutetaan ja poistetaan ilmaisu "kuten". Sanajärjestyksen muutoksella ei ole tarkoitus muuttaa säännöksen sisältöä nykyisestä. Ehdotuksen mukaan muodostettaessa poliisilaitos, jonka toimialueena on useampi kunta, tulee ottaa huomioon asukasmäärä, asukastiheys, laajuus, liikenneyhteydet, kieliolot ja eri alueiden erityispiirteet sekä aluejaotuksen vaikutus viranomaisen kielilain 6 §:ssä tarkoitettuun kielelliseen asemaan.

Esityksen tavoitteena on tehdä vain välttämättömät lakitekniset ja säädöshuoltoon liittyvät muutokset. Viranomaisten maantieteellisiä toimialueita ei muutettaisi nykyisestä eikä muitakaan muutoksia säädöksiin ole esitetty tehtäväksi. Hallituksen esityksestä ilmenevistä syistä ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esitystä tarkoituksenmukaisena ja tarpeellisena. Valiokunta puoltaa lakiehdotusten hyväksymistä muuttamattomana.

VALIOKUNNAN PÄÄTÖSEHDOTUS

Hallintovaliokunnan päätösehdotus:

Eduskunta hyväksyy muuttamattomana hallituksen esitykseen HE 217/2021 vp sisältyvät 1. ja 2. lakiehdotuksen.

Valiokunnan mietintö HaVM 3/2022 vp

Helsingissä 17.3.2022

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

puheenjohtaja Riikka Purra ps
varapuheenjohtaja Mari-Leena Talvitie kok
jäsen Tiina Elo vihr
jäsen Eveliina Heinäluoma sd
jäsen Hanna Holopainen vihr
jäsen Hanna Huttunen kesk
jäsen Juha Pylväs kesk
jäsen Mari Rantanen ps
jäsen Piritta Rantanen sd
jäsen Kari Tolvanen kok
jäsen Heidi Viljanen sd
varajäsen Ben Zyskowicz kok

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Minna-Liisa Rinne